

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 08.05.2012
Vår ref.: EK

Høring – Endring av kravet til revisors sikkerhetsstillelse

Det vises til Finansdepartementets høring 7. februar 2012 av et forslag utarbeidet av Finanstilsynet om endringer i bestemmelsene i revisorforskriften om sikkerhetsstillelse.

Finanstilsynet foreslår å endre de gjeldende reglene i revisorforskriften om at sikkerhetsstillelsen må oppfylles med en garanti for oppfyllelse av revisors erstatningsansvar til at kravet om sikkerhetsstillelse kan oppfylles med en ansvarsforsikring. Det er i tråd med et lovforslag som Finanstilsynet fremmet i 2007 og som er omtalt i [Ot.prp. nr. 78 \(2008-2009\)](#). Departementet sluttet seg i proposisjonen til Finanstilsynets vurdering, men la til grunn at endringen kunne gjennomføres i forskriften uten lovendring.

Revisorforeningen støtter en slik endring. Revisorenes ansvarsforsikring gir i praksis skadelidte en meget god sikkerhet for oppgjør. Vi kjenner ikke til at det noen gang har vært nødvendig å trekke på sikkerhetsstillelsen/garantien i tilfeller der revisoren har hatt ansvarsforsikring. Som departementet skriver i den nevnte proposisjonen, er sikkerhetsstillelseskravet en særnorsk ordning som av denne grunn medfører en uforholdsmessig kostnad for revisorene (pkt. 12.2.6).

Det er likevel to sentrale elementer i høringsforslaget som er nødvendig å endre for at intensjonen med det skal oppnås.

Kravet om at ansvarsforsikringen skal dekke forsett må tas ut. Det er ikke mulig å tegne ansvarsforsikring for erstatning av skade voldt med forsett. Slike forsikringer tilbys ikke i markedet og er i strid med forsikringsavtaleloven § 4-9.

Det må fastsettes en adgang til å begrense den totale dekningen fra ansvarsforsikringen i løpet av et år i tillegg til beløpsbegrensningen per skadetilfelle. Det er nødvendig for at alle revisorer i det hele tatt skal få tegnet ansvarsforsikring og for å beholde akseptable forsikringspremier.

Uten disse endringene i Finanstilsynets forslag, mener vi at det vil være bedre å beholde de gjeldende reglene. Vi begrunner dette nærmere nedenfor.

Ansvarsforsikring kan ikke dekke forsett

Etter Finanstilsynets forslag skal forsikringsselskapet i forhold til skadelidte være forpliktet til å dekke også forsett og grov uaktsomhet fra revisors side. Finanstilsynet viser til at sikkerhetsstillelsen etter revisorloven § 3-7 må dekke ansvar revisor kan

pådra seg etter revisorloven kapittel 8, som inkluderer erstatning av skade voldt med forsett. Finanstilsynet skriver om det:

«Dette betyr at det må etableres en forsikring som innebærer at skadelidte er dekket også dersom revisor har voldt skaden forsettlig eller grovt uaktsomt. I henhold til forsikringsavtaleloven § 4-9 første ledd dekker ikke forsikringen tilfeller der den forsikrede har fremkalt skaden ved forsett. For skader som selskapet må dekke overfor skadelidte, men som ikke er dekket av forsikringsavtalen, vil forsikringsselskapet derfor ha regress mot revisor. For å sikre at forsikringsselskapet er kjent med et slikt utvidet dekningsområde overfor skadelidte foreslås det at dette kommer klart til uttrykk i forskriften.»

Som Finanstilsynet her påpeker, er det ikke mulig å tegne ansvarsforsikring for erstatning av skade voldt med forsett. Forslaget innebærer med andre ord at revisor fortsatt må ha en dekning ut over ansvarsforsikringen. En slik dekning vil være en garanti overfor skadelidte for oppgjør fra revisor, og innebærer i realiteten en videreføring av det gjeldende kravet til sikkerhetsstillelse. Det igjen innebærer at en ikke vil oppnå hensikten med å endre den gjeldende ordningen.

Selv om ordlyden i revisorloven § 3-7 trekker i retning av at sikkerhetsstillelsen må dekke skade voldt både ved uaktsomhet og forsett, mener vi at departementets entydige uttalelse i Ot.prp. nr. 78 (2008-2009) pkt. 12.2.6, der det også vises til drøftelsen i Ot.prp. nr. 75 (1997-98), gir grunnlag for at lovkravet til sikkerhetsstillelse kan oppfylles med ansvarsforsikring.

Lovkravet om sikkerhetsstillelse er satt for å beskytte skadelidtes krav på oppgjør. Denne beskyttelsen vil i praksis ikke bli svekket selv om skade voldt ved forsett ikke dekkes. Det er vanskelig å tenke seg at en revisor med viten og vilje skulle volde noen skade ved utførelsen av revisjonen. Slike handlinger har ikke noen rimelige eller fornuftige grunner for seg. Dette stiller seg annerledes for sikkerhetsstillelse som omfatter håndtering av klientmidler, slik som for meglere og advokater, der det er behov for sikkerhetsstillelse som beskytter klientene mot underslag. Dette illustreres av bestemmelsene om forsikring for forsikringsmeglingsforetak i [forsikringsformidlingsloven kapittel 4](#) som skiller mellom underslag og yrkesmessig uaktsomhet. Videre må eventuelt forsett bevises av forsikringsgiveren for at skaden av den grunn ikke skal være dekket av forsikringen. Det fordrer bevis for at revisoren avga ren revisjonsberetning (eller beretning uten tilstrekkelig forbehold) samtidig som vedkommende var klar over at det reviderte regnskapet inneholdt vesentlige feil som kunne medføre tap for en regnskapsbruker som stoler på det.

Vi mener at det vil være lovlig og forsvarlig å endre forskriften slik at kravet til sikkerhetsstillelse fullt ut kan oppfylles med en ansvarsforsikring. Da kan det ikke fastsettes at forsikringen skal dekke skade som revisor har voldt forsettlig.

Begrensning av den totale dekningen innenfor et år

Dagens ordning krever en sikkerhetsstillelse på 5 millioner kroner. Dette er en beløpsbegrensning som gjelder per skadetilfelle, men også samlet for eventuelt flere skadetilfeller. Det er vanlig at profesjonsansvarsforsikringer angir forsikringssummen som maksimal erstatning per skadetilfelle og samlet per år. Dagens ansvarsforsikring for Revisorforeningens medlemmer har tatt høyde for at en revisor kan få flere krav

mot seg i løpet av en forsikringsperiode, og har inkludert to automatiske gjeninnsettelse av grunndekningen på 5 millioner kroner. Dersom det innføres at forsikringssummen bare kan begrenses per skadetilfelle og ikke samlet per år, vil det antakelig ikke bli mulig for alle revisorer i det hele tatt å få tegnet ansvarsforsikring, og det vil i alle tilfeller medføre høyere - med risiko for vesentlig høyere - premier enn i dag.

Det er derfor nødvendig at reglene gir mulighet til å begrense forsikringssummen på en måte som tar høyde for flere uavhengige skadekrav mot en revisor i samme forsikringsperiode. Vi går inn for en adgang til å begrense den totale dekningen etter ansvarsforsikringen til 15 millioner kroner i løpet av et år (forsikringsperioden).

Opphør av forsikringsavtalen- skadelidtes stilling

Etter forslaget skal forsikringsavtaleloven § 7-7 om skadelidtes stilling ved tvungen ansvarsforsikring gjelde «med unntak av plikten til å melde til vedkommende myndighet om at ansvarsforsikringen er oppsagt eller på annen måte bortfalt». Ut fra dette blir det uklart fra når skadelidte mister rett til erstatning fra ansvarsforsikringen når forsikringsavtalen blir sagt opp eller opphører på annen måte, f.eks. fordi revisoren ikke betaler premien.

Vi er i tvil om unntaket er hensiktsmessig. Dersom det skal (og kan) gjøres unntak som foreslått, anser vi at unntaket bør omfatte hele bestemmelsen i § 7-7 om at oppsigelse eller annet bortfall får virkning i forhold til skadelidte en måned etter at vedkommende myndighet har mottatt varsel om forholdet. Det innebærer i tilfelle at skadelidte mister rett til erstatning fra ansvarsforsikringen dersom forsikringen er sagt opp på rett måte i henhold til forsikringsavtaleloven. Ved manglende premiebetaling vil forsikringsavtaleloven § 5-2 gjelde i forhold til skadelidte.

Utforming av forskriften

Vi har utarbeidet forslag til utforming av forskriften i tråd med våre innspill. Vi tror det vil være bedre å utforme forskriften på linje med reglene i forsikringsformidlingsloven om ansvarsforsikring for forsikringsmeglerforetak, og har utarbeidet et forslag basert på disse. Vi har også utarbeidet et alternativ basert på Finanstilsynets forslag.

Med vennlig hilsen
Den norske Revisorforening

Per Hanstad
Adm. direktør

Harald Brandsås
Fagdirektør

Vedlegg:

Vedlegg

Forslag basert på [reglene i forsikringsformidlingsloven som krever ansvarforsikring for forsikringsmeglerforetak](#):

§ 3-1. Sikkerhetens form

Krav til sikkerhet etter revisorloven § 3-7 første ledd nr. 4 skal oppfylles ved forsikring i samsvar med bestemmelsene i dette kapitlet.

Forsikringen må tegnes i et selskap som har hovedsete i, er gitt tillatelse til å drive forsikringsvirksomhet i og er underlagt myndighetstilsyn i en EØS-stat.

Gyldig forsikringsbevis skal sendes Finanstilsynet hvert år.

§ 3-2. Hva forsikringen skal dekke

Revisors ansvar for skade som denne uaktsomt har voldt under utførelsen av sitt oppdrag, skal til enhver tid være dekket av en ansvarsforsikring.

§ 3-3. Fremsettelse av krav

Forsikringsselskapet som dekker revisors ansvar på det tidspunktet skadelidte fremsetter krav om erstatning, er ansvarlig overfor skadelidte.

Et erstatningskrav anses som fremsatt på det tidligste av følgende tidspunkter:

1. Det tidspunkt revisor eller dennes sikkerhetsstiller første gang mottok skriftlig melding om tapet med krav om erstatning.
2. Det tidspunkt revisor eller dennes sikkerhetsstiller første gang mottok skriftlig melding fra sikrede eller skadelidte vedrørende omstendigheter som kan ventes å føre til at et erstatningskrav blir reist mot sikrede.

Kravet om skriftlig melding i første ledd er ikke til hinder for elektronisk kommunikasjon dersom det er benyttet en betryggende metode for angivelse av tidspunkt for sending og mottak av slik melding.

§ 3-4. Ansvarsforsikringens størrelse

Ansvarsforsikringen skal dekke minst 5 millioner kroner per skadetilfelle.

Den totale dekningen etter ansvarsforsikringen i løpet av et år kan likevel begrenses oppad til 15 millioner kroner.

Finanstilsynet kan ved enkeltvedtak kreve at revisor tegner ansvarsforsikring som dekker høyere beløp.

§ 3-5. Nærmere krav til forsikringen

Skadelidte kan kreve dekning direkte fra forsikringsselskapet uten først å ha rettet krav mot revisoren.

Forsikringsselskapet kan ikke gjøre gjeldende andre innsigelser overfor skadelidte enn de innsigelser revisoren selv har i forholdet til skadelidte.

Oppsigelse av forsikringen eller bortfall av forsikringen på annen måte er ikke virksom i forhold til skadelidte før en måned etter at Finanstilsynet har mottatt melding om bortfallet. Stilles ny forsikring før utløpet av denne perioden, blir bortfallet av forsikringen virksomt fra det tidspunktet ny forsikring er stilt.

Dersom revisor avvikler sin revisjonsvirksomhet skal ansvarsforsikringen dekke krav som fremsettes mot revisor i en periode på tre (ev. fem) år etter dato for sist avgitte revisjonsberetning.

Lov av 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler § 7-5 skal gjelde når ikke annet følger av forskriften her. Forsikringsavtaleloven § 7-7, jf. § 7-6 gjelder så langt den passer.

Forslag basert på [Finanstilsynets høringsforslag](#):

§ 3-1 Revisors plikter

Sikkerhet etter revisorloven § 3-7 første ledd nr. 4 skal stilles som ansvarsforsikring som oppfyller kravene i dette kapittel. Finanstilsynet kan i enkelttilfeller kreve at revisor tegner ansvarsforsikring som dekker ~~et~~ høyere beløp enn det som følger av § 3-2 tredje ledd.

§ 3-2 Krav til ansvarsforsikringen

Revisors ansvar for skade som denne uaktsomt har voldt under utførelsen av sitt oppdrag, skal til enhver tid være dekket av en ansvarsforsikring.
~~Forsikringen skal dekke revisors ansvar etter revisorloven kapittel 8. I forhold til skadelidte skal forsikringsselskapet være forpliktet til å dekke også forsett og grov uaktsomhet fra revisors side.~~

Forsikringsavtaleloven § 7-7 annet ledd annet punktum gjelder ikke. For øvrig gjelder § 7-7, jf. § 7-6, ~~gjelder, med unntak av plikten til å melde til vedkommende myndighet om at ansvarsforsikringen er oppsagt eller på annen måte bortfalt.~~
(Men bedre om FAL § 7-7 gjelder fullt ut.)

Forsikringen skal dekke inntil fem millioner kroner per skadetilfelle. Den totale dekningen etter ansvarsforsikringen i løpet av et år kan likevel begrenses oppad til 15 millioner kroner.

Forsikringen må tegnes i forsikringsselskap med rett til å drive virksomhet i Norge eller forsikringsselskap som har hovedsete i, er gitt tillatelse til å drive virksomhet i og er underlagt myndighetstilsyn i en annen stat som omfattes av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde.

Dersom revisor avvikler sin revisjonsvirksomhet skal forsikringen gjelde i tre år etter dato for sist avgitte revisjonsberetning.

§ 3-3. Fremsettelse av krav

Skadelidte kan rette kravet direkte mot det forsikringsselskapet revisor har når kravet om erstatning fremsettes. Et erstatningskrav anses som fremsatt på det tidligste av følgende tidspunkter:

1. Det tidspunkt revisor eller dennes forsikringsselskap første gang mottok skriftlig melding om tapet med krav om erstatning.
2. Det tidspunkt revisor eller dennes forsikringsselskap første gang mottok skriftlig melding fra sikrede eller skadelidte vedrørende omstendigheter som kan ventes å føre til at et erstatningskrav blir reist mot sikrede.

Kravet om skriftlig melding i første ledd er ikke til hinder for elektronisk kommunikasjon dersom det er benyttet en betryggende metode for angivelse av tidspunkt for sending og mottak av slik melding.